

דְּפַרְשָׁה

בין הדף היומי ופרשת השבוע

פְּרִימוֹן

הפרי חדש מסביר שהריקנין מלאים כרימון אך במהלך כל חייהם ואנו מבקשים כי כבר בשנה הקרובה הבעל"ט נתמלא כרימון.

המטה יהודה לר' יהודה עיזאש הביא תירוץ שמדייק מהלשון שירבו זכויותינו. בעצם כולם מלאים מצוות כרימון, אך ח"ו בידינו גם עוונות, ואנו מבקשים, הגם שיש עוונות בכ"ז שירבו הזכויות. ר' דוד נגאר (מחכמי תוניס) עושה הבחנה שאפילו פושעי ישראל כפלה הרימון, כפלה בלבד ואנו מבקשים שירבו זכויותינו כרימון, כרימון שלם.

תירוץ נוסף עפ"י הגמרא בברכות נ"ז ע"א נאמר כי הרואה רימונים בחלום אם קטנים הם סמן שיפרו עסקיו כרימון, אם גדולים הם סימן שירבו עסקיו כרימון, אם רואה חצי רימון (פלה רימון), אזי, אם הוא תלמיד חכם, יצפה לתורה שכן כתוב בשיר השירים ח' ב': "אשקך מיין הרקח מעסיס רמני" ואם הוא עם הארץ וראה פלח רימו יצפה למצוות כי כתוב 'כפלה הרימון ריקתך' אפילו ריקנין וכו'. על הגמ' מסביר החתם סופר בדרשותיו הפרש זה בין ת"ח שיצפה לתורה לבין עם הארץ שיצפה למצוות. הגרורים שעפ"י מסורת מניינם תר"ג מסמלים את המצוות, אך עסיס הרימון שהם עיקר הפרי מסמן את התורה. רימון בשלימותו מסמן מי שתורה ומצוות בידו. ריקנים מלאים (כגרעיני) רימון - כמצוות, אך בראש השנה אנו מתפללים שנזכה גם לשולחן תורה שנרבה כרימון, כרימון כולו, גם הגרעינים וגם העסיס שלהם.

תירוץ אחרון עפ"י פירוש על הוידוי של ר' עקיבא שלום חיות (מודפס בחלק ממחזורי וילנא). קיים הבדל בין 'זכויות' - 'רבו זכויותי' לבין 'מצוות' - 'מלאים במצוות'. מקיים מצוות הוא עושה מיראה, מפני שנצטווה (מצווה). מה שאין כן זכויות, זה העושה מעבר למה שמחוייב, כדי לזכות עצמו בדין, וגם לולא נצטווה היה עושה. לפי זה גם ניתן להסביר מהו שהשב מאהבה 'נעשין לו כזכויות' ולא כמצוות. לפיכך ריקנין מלאים במצוות - מיראה. אנו מבקשים שנרבה 'זכויות' - שנזכה למדרגה של מאהבה.

פירוש נוסף מפי הגר"מ לאו - מה הפירוש מלאים מצוות כרימון והלא רואים שלצערנו זה לא כך. אלא לכל אדם יש את 'המצווה' שלו עליה הוא שם את כל יתו. גם הריקנין בעם ישראל, מי מהם ממלא עצמו במצוות כיבוד הורים, מי מהם בחסד עם הזולת וכו'. אנו מבקשים שנרבה זכויות ונזכה להתמלא בהרבה מצוות ולא רק במצווה אחת.

בהמשך הגמרא שהובאה לעיל קיים דיון לגבי שולחן לחם הפנים. הגמרא אומרת שהשולחן לא יכול להיפטר מטבילה בכלל של כלי עץ נייחים הם כקרקע משום שברגלים היו מגביהים את השולחן לעיני כל ישראל ומראים להם את לחם הפנים איך הוא מהביל ונשאר טרי גם לאחר שבוע. מה פשרו של מעשה זה?

שמעתי מהרב חיים סבתו שליט"א, שאחת המטרות והטעמים העיקריים של העלייה לרגל מעבר לציווי של 'ליראות לפני ה' היא בכדי לחדד את החושים הרוחניים שלנו מרגל לרגל. אדם עולה לביהמ"ק מתבשר מאוירת הקדושה, מהניסים בבית המקדש, רואה כהנים בעבודתם, לויים בשירם ובזמרים, סנהדרין בהוראתה וכו' וזה מרומם אותו רוחנית. בכדי שיראה את לחם הפנים, החזק עם הזמן, היו מראים לבי"י את לחם הפנים, לחם קודש, המחזיק בחומו ובטריותו גם לאחר זמן לשמן להם שגם הם יהיו כמוהו.

היום לצערנו אין לנו ביהמ"ק ובעז"ה במהרה בימינו נזכה כבר בחג הסוכות הקרוב ל'והראנו בבניינו ושמחנו בתיקונו', אך בינתיים ננסה לשמר ולו במעט כאותם לחמי קודש את מידת חומם התלהטותם ורוח ההתלהבות הרוחנית השוררת בימים אלו שבין כסה לעשור ומגיעה לשיאה בשעת נעילה ובעז"ה נזכה להתמלא ולמלא אחרים כרימון שלם על כל תכולתו. אכ"ר. בברכת גמ' חתימה טובה.

בעז"ה למחרת יום הכיפורים תשע"ה הבעל"ט ובעיצומם של המועדים אנו זוכים לסיים את מסכת חגיגה ואיתה את כל סדר מועד במסגרת לימוד הדף היומי.

מסכת חגיגה מסיימת במשנה המופיעה בדף כו: ועוסקת כיתר הדפים האחרונים של המסכת בענייני קדושה, טומאה וטהרה.

המשנה הנ"ל מסיימת בהלכה הבאה לגביה מובאת מחלוקת: "כל הכלים שהיו במקדש טעונין טבילה חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחשת מפני שהן כקרקע דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים מפני שהן מצופין".

מסביר רש"י במקום, כי מאחר ובשלושת הרגלים צבאו רבבות ישראל את ביהמ"ק היה חשש, כי חלקם לא שמרו טהרה כנדרש, עובדה העשויה לגרום לטומאתם של כלי המקדש. ההלכה המוזכרת במשנה היא שכתוצאה מחשש זה כל הכלים טעונים טבילה לאחר הרגל חוץ מהמזבחות. כאן נחלקו כאמור רבי אליעזר וחכמים בסיבת הפטור של המזבחות מטבילה. רבי אליעזר אומר מאחר והתורה כינתה אותו 'מזבח אדמה' משמע שהוא כקרקע וקרקע אינה נטמאת לכן אף הוא לא נטמא. ובבבב"ב ג' לא' כתוב 'ומשמרתם הארץ והשלחן והמזבח...'. ומזה אומרת הגמ' משמע שהוקשו המזבחות זה לזה. ממילא כשם שמזבח הנחשת נקרא אדמה כך גם מזבח הזהב.

חכמים מנמקים בסיבת הפטור מטבילה היא מפני שהמזבחות מצופים בנחושת(מזבח העולה) ובהב"ב (מזבח הקטורת).

שואלת הגמרא, אדרבה משום שהמזבחות מצופים מתכת הם בעצם כלי מתכות (ולא כלי עץ שאינם נטמאים) וזו סיבה לטמא אותם ולחייבם בטבילה ומדוע משתמשת המשנה בטעם זה כדי לפוטרים מטבילה?

לגמרא שני תירוצים:

תירוץ א': - באמת חכמים חולקים על רבי אליעזר ובגלל שהמזבחות מצופים הם סבורים שגם הם טמאים ויש להטבילם ולטהרם.

תירוץ ב': - חכמים מתייחסים לטעמו של רבי אליעזר ואומרים לו אתה רבי אליעזר פוטר משום שהכתוב כינה מזבחות אלו כאדמה וממילא הם כקרקע שאינה נטמאת. ומה אתה חושב שללא פס' זה הם היו נטמאים שהלא הם מצופים והם ככלי מתכות? - לא! משום שהכתוב ביחזקאל מא, כב התייחס אליהם כאל כלי עץ "המזבח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתיים אמות ומקצועותיו לו וארכו וקירותיו עץ" - גילה לנו הכתוב בכך שהמתכת בטילה לעץ.

בהקשר זה מתייחסת הגמרא לכמות הזהב שציפתה את מזבח הזהב שהייתה מועטת מאד כעוביו של דינר זהב בלבד. וממילא היה כאן נס שלמרות האש שאחזה בו תמיד בשל הקטורת, לא הותך הזהב ולא נפגם ולו במשהו למרות עוביו הדק מאד.

על זה מביאה הגמרא את המימרא של ריש לקיש "אין אור של גיהנם שולטת בפושעי ישראל קל וחומר ממזבח הזהב מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולטת בו פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון דכתיב בשיר השירים ד, ג: 'כפלה הרמון ריקתך' אל תקרי ריקתך אלא ריקנין שבך על אחת כמה וכמה".

לפני כמה ימים הסבנו לשולחן יו"ט של ר"ה ואכלנו איש לפי מנהגו מסימני החג. שותף לכל קהילות ישראל הוא הרימון ועליו אומרים 'שנרבה זכויות כרימון'. לפי הגמרא כאן כאן פושעי ישראל מלאין כרימון ומה הרבותא ביה רצון זה שאנו עושים על הרימון?

הובאו לכך מספר תירוצים ונביא חלקם להלן: